

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Kultury i Środków Przekazu

Data posiedzenia: 21 maja 2013 r.

Nr posiedzenia: 47

Posiedzeniu przewodniczył: przewodniczący komisji senator Grzegorz Czelej.

Porządek posiedzenia: 1. Opłata prawnoautorska – opłaty konsumentów na rzecz organizacji reprezentujących twórców a faktyczne korzyści twórców.

W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Ryszard Bonisławski, Barbara Borys-Damięcka, Grzegorz Czelej, Andrzej Grzyb, Kazimierz Kutz, Andżelika Możdżanowska, Andrzej Person, Sławomir Preiss, Aleksander Świykowski,

- zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego:
 - sekretarz stanu Piotr Żuchowski,
 - dyrektor Departamentu Własności Intelektualnej i Mediów Karol Kościński,
 - radca prawny w Departamencie Własności Intelektualnej i Mediów Jacek Barski,
 - Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji:
 - dyrektor Departamentu Analiz i Komunikacji Publicznej Małgorzata Steiner,
 - Ministerstwo Gospodarki:
 - zastępca dyrektora Departamentu Innowacji i Przemysłu Otylia Trzaskalska-Stroińska,
 - st. specjalista w Departamencie Innowacji i Przemysłu Anna Abramowicz,
 - Stowarzyszenie Autorów ZAiKS:
 - zastępca dyrektora generalnego Krzysztof Szuster,
 - Związek Producentów AUDIO VIDEO:
 - pełnomocnik prawny Marek Staszewski,
 - Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych:
 - dyrektor biura Jarosław Kamiński,
 - Stowarzyszenie Autorów i Wydawców „Polska Książka”:
 - prezes zarządu Barbara Józwiak,
 - Jędrzej Maciejewski,
 - Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL:
 - prof. Jan Bleszyński,
 - Związek Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego Branży RTV i IT ZIPSEE:
 - dyrektor Michał Kanownik,

- project manager Dominik Dobek,
- Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji:
 - radca prawny Jakub Lewandowski,
- Stowarzyszenie Filmowców Polskich – Związek Autorów i Producentów Audiowizualnych:
 - kierownik Działu Inkaso Polska Piotr Chaberski,
 - specjalista ds. prawnych Małgorzata Machczyńska,
- Stowarzyszenie Papierników Polskich:
 - dyrektor zarządzający Janusz Turski,
- International Paper – Kwidzyn Sp. z o.o.:
 - prezes zarządu Marek Krzykowski,
- Europapier Impap Sp. z o.o.:
 - prezes zarządu Przemysław Januszko,
- CEC Sp. z o.o.:
 - account executive Dominika Sztuka,
 - head of energy & environment practice Michał Koczalski,
- DLA Piper Wiater sp.k.:
 - ekspert Tomasz Rudyk,
- Izba Wydawców Prasy:
 - dyrektor Maciej Hoffman,
 - specjalista ds. współpracy z organizacjami zagranicznymi Jacek Wojtaś,
- artysta Paweł Kukiz,
- aplikant radcowski Jagoda Sarzyńska.

Przebieg posiedzenia:

- Ad 1.** Ekspert DLA Piper Wiater Tomasz Rudyk przedstawił stan obecny opłat prawnoautorskich. Przypomniał, że art. 20 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych nakłada na importerów urzędzeń służących do kopiowania, utrwalania, odtwarzania i zwielokrotniania utworów oraz na importerów czystych nośników obowiązek uiszczania opłaty w wysokości do 3% wartości sprzedaży na rzecz organizacji zarządzania zbiorowego, które reprezentują twórców i powinny dokonywać repartycji zgromadzonych środków właśnie na ich rzecz. W chwili obecnej, na podstawie upoważnienia ministra kultury i dziedzictwa narodowego, na polskim rynku funkcjonuje kilka organizacji uprawnionych do pobierania opłat od producentów i importerów, m.in.: ZAIKS, ZPAV, SAWP, KOIPIPOL i „Polska Książka”. Przedmiotowy system poboru opłat z tytułu dozwolonego prywatnego użytku działa w całej Unii Europejskiej, ale każdy kraj ma swobodę w ustalaniu własnych mechanizmów i zakresu urzędzeń objętych opłatami oraz odpowiednich stawek. Istotą systemu jest rekompensata twórcom potencjalnych strat z tytułu prywatnego dozwolonego użytku. Związek Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego Branży RTV i IT ZIPSEE od wielu lat wspólnie z organizacjami zarządzania zbiorowego oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego prowadzi intensywne prace w celu wypracowania najbardziej efektywnych mechanizmów, które pozwolą pogodzić ochronę interesów twórców z realiami rynkowymi, postępowem technologicznym i postępującym procesem cyfryzacji. Przedstawiciel Związku Producentów AUDIO VIDEO Marek Staszewski zwrócił uwagę na potrzebę zmiany definicji importera. Polska ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie uwzględnia faktu, iż jesteśmy częścią jednolitego rynku europejskiego, a w definicji importera nie zawiera kwestii importu na teren UE ani dostawy wewnątrzspółnotowej. W trakcie dyskusji Barbara Jóźwiak ze Stowarzyszenia Autorów i Wydawców „Polska Książka” dodała, że istnieje potrzeba doprecyzowania podstawy obliczania opłat. Niestety, to pojęcie nieznanne w polskim prawie, dlatego organizacje zbiorowego zarządzania pobierają opłaty od ceny brutto, do tego doliczają jeszcze VAT, co oznacza, że firmy uiszczają przedmiotową opłatę, płacąc VAT od VAT-u. Michał Kanownik ze Związku Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego Branży RTV i IT ZIPSEE poruszył kwestię rozróżnienia sprzętu B2B od B2C. Dyrektywa europejska określa, iż przedmiotowe opłaty powinny być pobierane od urzędzeń, które kupowane są

przez indywidualnych konsumentów. W Polsce nie ma takiego rozróżnienia, co oznacza, że opłatą formalnie objęte są również urządzenia kupowane przez instytucje, administrację państwową i samorządową, a także sprzęt ewidentnie profesjonalny. Ponadto organizacje zbiorowego zarządzania roszczą sobie prawo do żądania od importerów umożliwienia przeprowadzenia audytu w celu zweryfikowania prawidłowości odprowadzania opłaty. Są to działania *quasi*-kontrolne, do których powinny mieć prawo tylko organy państwa lub inne podmioty na mocy wyroku sądowego.

W debacie poruszono problem braku skutecznego nadzoru nad działalnością organizacji zarządzania zbiorowego oraz środkami przez nie pobieranymi. Powoduje to nieprawidłowości w wypłacaniu przez inne podmioty środków zebranych na rzecz twórców. Przez wiele lat sprawozdania finansowe tych organizacji pozostawały tajemnicą. Powodowało to, że nie można było stwierdzić, w jaki sposób dane środki są wypłacane. Dopiero w ubiegłym roku po raz pierwszy organizacje upubliczniły swoje sprawozdania, a to pokazało, że pieniądze płacone przez konsumentów nie są racjonalnie rozdzielane i wypłacane twórcom. Najlepszym przykładem jest KOPIPOL, który pobierając ogromne kwoty (w roku 2011 ok. 5mln zł), nie dokonuje repartycji zebranych środków na rzecz twórców, a jednocześnie pobiera ich 30% jako swoje koszty.

W roku 2012 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wprowadziło zasadę, że organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi muszą co roku składać dokładne sprawozdania ze swojej działalności. Dane zamieszczone w sprawozdaniu dotyczą struktury organizacji zbiorowego zarządzania, jej majątku oraz działalności. Wiceminister Piotr Żuchowski zapowiedział, że minister kultury może wprowadzić kuratorów do organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, w których wypłaty dla twórców budzą wątpliwości, np. stanowią niewielki procent kosztów administracyjnych.

W czasie dyskusji przedstawione zostały także oczekiwania organizacji zbiorowego zarządzania odnośnie do rozszerzenia katalogu urządzeń i nośników objętych opłatami. Od wielu lat organizacje te próbują poszerzyć ten katalog o: komputery osobiste, tablety, smartfony, telefony komórkowe, cyfrowe aparaty fotograficzne, kamery wideo, urządzenia dostępowe do sieci, czytniki e-booków. Najbardziej istotną sprawą jest kwestia postępu technologicznego i zmieniającego się sposobu korzystania z zasobów muzyki udostępnianej w sieci. Pamięć strumieniowa czy serwisy muzyczne operujące na polskim rynku dają ogromny dostęp do zasobów, ale bez możliwości kopiowania, utrwalania czy zwielokrotniania tych utworów. Niezbędne jest racjonalne podejście do problemu, uwzględnienie w tej dyskusji postępującej cyfryzacji i zmiany sposobu korzystania z utworów. Każda próba poszerzenia katalogu urządzeń i czystych nośników lub podwyższanie stawek opłaty niewątpliwie odbije się na konsumentach, a jednocześnie może utrudniać operowanie na polskim rynku najnowocześniejszych technologii dostępu do światowych zasobów twórczych.